

Bevezetés

A József Attila Kör 2019. február 13-ára konferenciát szervezett a Petőfi Irodalmi Múzeumba az 1928 augusztusában született Juhász Ferencről, aki „az innen és a túl Üveghegyeként” írta le alakuló életművét 1985-ben. A *Halott feketerigó* című époszához mellékelt könyvjelzőn olvassuk ezt az önmeghatározást, annak tudatában, hogy valóban nem tartózkodunk a Juhász-életmű közelében. Legalábbis az interpretáció közelségének tapasztalatáról, ami az egészet illeti, nem számolhatunk be: a recepció mintha mindig csak „oda tartana”, ahol majd Juhászt találja, de az, hogy oda fog érni – a Juhász-képpel összhangban mondhatjuk –, talán csak „me-sebeszéd”.

Aki felkerekedik, azzal szembesül, hogy ha egyszer mégis célba ért, az egészre jóval nehezebb rálátnia, mint más *corpusok* esetében. Ez mégsem ösztönözhet arra, hogy rezignáltan elforduljunk Juhász világtól, miután felismertük, hogy az bizonyos értelemben és mértékig a mi világunk is, idegenszerűsége olyan tulajdonság, amelynek valamelyik változata bármelyik, első pillantásra kevésbé extrém világnak is a sajátjává válhat. Számos elmarasztaló és méltató túlzással találkozunk, ha Juhászcól esik szó, de nem gyakori az olyan olvasat, amely szorosnak nevezhető, illetve új vagy többé-kevésbé elfelejtett nézőpontokat ajánlana. Van mit pótolni.

Igaz, Juhász „letört sejtlap”-ról, „szilánkos töredék-hasáb”-ról ír, mintha a vers eleve ön-maga fragmentális hozzáférését valószínűsítene. A tét tehát az, hogy ki tudjuk-e törni a magunk tüköruvegét a hegyből, megfelelően forgatjuk-e, és képesek vagyunk-e számolni azzal, hogy az interpretáció egyes műveletei rongálásnak is minősülhetnek. Látjuk, hogy a Juhász-mű egyes pontjain előzetesen felveti: befogadása várhatóan olvasó és mű konfrontációja is – ebben (is) áll előzékenysége.

A konferencia sokféle javaslatot szeretett volna tenni arra, hogyan érdemes szemlélni a töredékeket, és bennük önmagunkat. Mit enged meg a monstrum törékenysége? Juhász mennyiben gondolkodik úgy az Üveghegy keletkezéséről, ahogy egy üvegöntő a tárgyai megalkotásáról? A könyvjelző szívként nevezi meg azt, amiből a folyékony üveg kifolyt, majd megdermedt. Ennek a szívnek a vizsgálatát kísérelte meg az Irodalmi Szemle 2019/7–8-as számában Bajtai András, Horváth Márk, Lovász Ádám, Márton László, Magolcsay Nagy Gábor, Nagy Márta Júlia, Nemes Z. Mária, Pataky Adrienn, Reichert Gábor és Sirokai Mátyás. A mostani Tiszatáj közli a második Juhász-blokkot a PIM-ben elhangzottak alapján. Csehy Zoltán, Kabdebó Lóránt, Kerber Balázs, Nemes Z. Mária, Németh Zoltán, Pomogáts Béla és Varga Emőke dolgozatai feladják a leckét, nem csak könnyíthetik a tájékozódást Juhász világában azzal, ha eddig ismeretlen vagy elhanyagolt utakra és mellékutakra is vezetnek.

Borsik Miklós